

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА
ПОСТРАЖДАЛИХ УНАСЛІДОК ВІЙНИ**

Спеціальність: **С4 «Психологія»**

Освітньо-професійна програма: **Клінічна психологія**

Код компонента в освітній програмі: **ОК 13**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна)**

Рік навчання: **2**

Семестр(и): **3 (весняний)**

Тип освітнього компонента: **нормативний**

Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **5 кредити ECTS (150 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **залік**

Пререквізити: **клінічна психологія, консультативна психологія**

Кафедра/підрозділ: **кафедра української мови, психології та педагогіки, пр. Науки, 4, корпус А, 5 поверх**

Керівник освітнього компонента: **Соколова Ірина Михайлівна,**
email: im.sokolova@kntmu.edu.ua

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Курс «Психологічний супровід військовослужбовців та постраждалих унаслідок війни» спрямований на формування у здобувачів системних знань і практичних умінь щодо надання психологічної допомоги військовим, ветеранам, членам їхніх сімей та цивільним особам, які зазнали психотравмального впливу війни. Дисципліна поєднує досягнення клінічної, кризової, військової, реабілітаційної та психотерапевтичної психології, розкриває закономірності розвитку бойової травми, посттравматичного стресового розладу (ПТСР), вторинної травматизації, професійного вигорання й процесів адаптації після повернення до мирного життя. Курс має практико-орієнтований характер і готує майбутніх психологів до роботи у системі психосоціальної підтримки постраждалих від війни.

МЕТА КУРСУ. Здобувачі навчатимуться розуміти психологічні наслідки бойових дій і втрат, аналізувати механізми розвитку травматичного досвіду, розпізнавати симптоматику ПТСР, гострого стресового розладу, депресивних і тривожних станів. Вони оволодіють навичками кризового втручання, стабілізації, ресоціалізації та психологічної реабілітації військовослужбовців і цивільних осіб, використовуючи сучасні терапевтичні підходи (EMDR, когнітивно-поведінкова терапія, арт-терапія, тілесно-орієнтовані техніки тощо).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- знати основні принципи, моделі та етапи психологічного супроводу осіб із бойовим і посттравматичним досвідом, а також нормативно-правові засади надання допомоги ветеранам і постраждалим;
- розуміти психофізіологічні механізми стресу, травми, дезадаптації, процеси формування стійкості, посттравматичного зростання та ресоціалізації;
- володіти знаннями про специфіку психічних реакцій військових (втрата бойового побратима, провини вижившого, емоційне заціпеніння, агресивність, гіпервозбудження тощо);
- уміти застосовувати психодіагностичні методики для оцінювання рівня стресу, тривожності, депресії, ПТСР (шкали CAPS, PCL-5, HADS, Beck, STAI тощо);
- використовувати набуті знання для розроблення індивідуальних програм психологічної допомоги, стабілізаційних вправ, групових тренінгів підтримки, профілактики суїцидальної поведінки та вторинної травматизації;
- розвивати професійні якості емпатії, витривалості, здатності до саморегуляції, етичної

відповідальності, навички кризового втручання, комунікації в умовах підвищеного стресу та взаємодії з міждисциплінарними командами у сфері військової психологічної допомоги.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (20 год.):

1. Теоретико-методологічні засади психологічного супроводу в умовах війни
2. Психологія війни: індивідуальні та соціальні аспекти
3. Психологічні особливості військовослужбовців під час служби та після демобілізації
4. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): діагностика, прояви, особливості перебігу
5. Методи психологічного супроводу та інтервенції при бойовій психотравмі
6. Психологічна допомога родинам військовослужбовців та постраждалих
7. Супровід осіб, що пережили втрату, поранення, полон, катування
8. Супровід жінок військовослужбовців, ветеранів, полонених, безвісти зниклих та тих, хто повернувся з полону
9. Робота психолога з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та цивільними постраждалими
10. Професійна етика та ризики психолога в умовах війни
11. Психологічна реабілітація та ресоціалізація: принципи, етапи, інституції

Перелік тем практичної роботи (40 год):

1. Теоретико-методологічні засади психологічного супроводу в умовах війни
2. Психологія війни: індивідуальні та соціальні аспекти
3. Психологічні особливості військовослужбовців під час служби та після демобілізації
4. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): діагностика, прояви, особливості перебігу
5. Методи психологічного супроводу та інтервенції при бойовій психотравмі
6. Психологічна допомога родинам військовослужбовців та постраждалих
7. Супровід осіб, що пережили втрату, поранення, полон, катування
8. Супровід жінок військовослужбовців, ветеранів, полонених, безвісти зниклих та тих, хто повернувся з полону
9. Робота психолога з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та цивільними постраждалими
10. Професійна етика та ризики психолога в умовах війни
11. Психологічна реабілітація та ресоціалізація: принципи, етапи, інституції

Перелік тем самостійної роботи студента (70 год.)

1. Теоретико-методологічні засади психологічного супроводу в умовах війни
2. Психологія війни: індивідуальні та соціальні аспекти
3. Психологічні особливості військовослужбовців під час служби та після демобілізації
4. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): діагностика, прояви, особливості перебігу
5. Методи психологічного супроводу та інтервенції при бойовій психотравмі
6. Психологічна допомога родинам військовослужбовців та постраждалих
7. Супровід осіб, що пережили втрату, поранення, полон, катування

8. Супровід жінок військовослужбовців, ветеранів, полонених, безвісти зниклих та тих, хто повернувся з полону
9. Робота психолога з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та цивільними постраждалими
10. Професійна етика та ризики психолога в умовах війни
11. Психологічна реабілітація та ресоціалізація: принципи, етапи, інституції

Робота з родинами пацієнтів: підтримка, консультування, профілактика

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекції, інтерактивні дискусії, робота в малих групах, аналіз і розв'язання комунікативних ситуацій, метод кейсів, рольові ігри, моделювання професійних діалогів, тренінгові вправи з розвитку комунікативних навичок, метод самопрезентації, мозковий штурм.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до заліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за д.залік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + З$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності

тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Інструкції та протоколи надання психологічної допомоги військовослужбовцям в екстремальних умовах. 2022–2023.
2. Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : методичний посібник. Київ : Головне управління морально-психологічного забезпечення ЗСУ, 2023. 175 с.
3. НАТАЛ: Ізраїльський центр травм і стійкості. «Розвиваємо психологічні навички через кризу в Україні» : посібник для тренера. 2022.
4. Організація психосоціальної допомоги ветеранам війни та членам їхніх сімей. Рекомендації для місцевих органів влади. Київ: ВАІТЕ, 2021. – 32 с.
5. Психологічний супровід особистості в умовах війни : навч. посібник / С.Кузікова та ін. Київ–Ніжин : Лисенко М. М., 2024. 260 с.
6. Психологічне забезпечення Збройних Сил України : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. Ключкова. Київ : НДЦ гуманітарних проблем ЗСУ, 2024. 293 с.
7. Романовська Л. І., Новак М. В. Психологічні умови розвитку життєстійкості особистості в умовах війни. Наукові записки Нац. ун-ту «Острозька академія». Серія «Психологія», № 17, 2024, с. 62–66.

Зав. кафедри української мови,
психології та педагогіки

Людмила ФОМІНА